

Vapaa-aika- palvelujen

toimenpideohjelma 2023-2025

NURMEKSEN KAUPUNKI

Nurmeksien kaupungin strategiassa Uudistuva Nurmeks – Askeleen edellä todetaan, että kaupungin perustehtävänä on mm. edistää asukkaiden hyvinvointia ympäristövastuullisesti, lähiluontopalveluja kehittäen, vahvistaa kuntalaisten osallisuutta ja saada nuoret mukaan päätöksen tekoon.

Liikuntalaki ja nuorisolaki määrittelevät vapaa-aikapalvelujen toimintaa kunnassa seuraavasti:

LIIKUNTALAKI (2015)

2 §

Lain tavoite

Tämän lain tavoitteena on edistää:

- 1) eri väestöryhmien mahdollisuuksia liikkua ja harrastaa liikuntaa;
- 2) väestön hyvinvointia ja terveyttä;
- 3) fyysisen toimintakyvyn ylläpitämistä ja parantamista;
- 4) lasten ja nuorten kasvua ja kehitystä;
- 5) liikunnan kansalaistoimintaa mukaan lukien seuratoiminta;
- 6) huippu-urheilua;
- 7) liikunnan ja huippu-urheilun rehellisyyttä ja eettisiä periaatteita; sekä
- 8) eriarvoisuuden vähentämistä liikunnassa.

Tavoitteen toteuttamisessa lähtökohtina ovat tasa-arvo, yhdenvertaisuus, yhteisöllisyys, monikulttuurisuus, terveet elämäntavat sekä ympäristön kunnioittaminen ja kestävä kehitys.

5 §

Kunnan vastuu

Yleisten edellytysten luominen liikunnalle paikallistasolla on kuntien tehtävä. Kunnan tulee luoda edellytyksiä kunnan asukkaiden liikunnalle:

- 1) järjestämällä liikuntapalveluja sekä terveyttä ja hyvinvointia edistävää liikuntaa eri kohderyhmät huomioon ottaen;
- 2) tukemalla kansalaistoimintaa mukaan lukien seuratoiminta; sekä
- 3) rakentamalla ja ylläpitämällä liikuntapaikkoja.

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen tehtävien toteuttamisen kunnassa tulee tapahtua eri toimialojen yhteistyönä sekä kehittämällä paikallista, kuntien välistä ja alueellista yhteistyötä sekä huolehtimalla tarvittaessa muista paikallisiin olosuhteisiin ja tarpeisiin sopivista toimintamuodoista.

Kunnan tulee kuulla asukkaitaan liikuntaa koskeissa keskeisissä päätöksissä osana kuntalain (365/1995) 27 §:ssä säädettyä kunnan velvollisuutta huolehtia asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista. Kunnan tulee arvioida asukkaitensa liikunta-aktiivisuutta osana terveydenhuoltolain (1326/2010) 12 §:ssä tarkoitettua terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä.

NUORISOLAKI (2016)

2 §

Lain tavoite

Tämän lain tavoitteena on:

- 1) edistää nuorten osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä kykyä ja edellytyksiä toimia yhteiskunnassa;
- 2) tukea nuorten kasvua, itsenäistymistä, yhteisöllisyyttä sekä niihin liittyvää tietojen ja taitojen oppimista;
- 3) tukea nuorten harrastamista ja toimintaa kansalaisyhteiskunnassa;
- 4) edistää nuorten yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä oikeuksien toteutumista; sekä
- 5) parantaa nuorten kasvu- ja elinoloja.

Tavoitteen toteuttamisessa lähtökohtina ovat:

- 1) yhteisvastuu, kulttuurien moninaisuus ja kansainvälisyys;
- 2) kestävä kehitys, terveet elämäntavat sekä ympäristön ja elämän kunnioittaminen;
- 3) monialainen yhteistyö.

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

- 1) nuorilla alle 29-vuotiaita;
- 2) nuorisotyöllä nuorten kasvun, itsenäistymisen ja osallisuuden tukemista yhteiskunnassa;
- 3) nuorisopolitiikalla nuorten kasvu- ja elinolojen sekä sukupolvien välisen vuorovaikutuksen parantamista;
- 4) nuorisotoiminnalla nuorten omaehtoista toimintaa;
- 7) valtakunnallisella nuorisoalan osaamiskeskuksella yhteisöä, joka kehittää ja edistää nuorisoalan osaamista ja asiantuntijuutta valtakunnallisesti; osaamiskeskuksen voi myös muodostaa kahden tai useamman yhteisön sopimukseen perustuva yhteenliittymä.

Kuntien nuorisotyö ja -politiikka sekä monialainen yhteistyö

8 § KUNNAN VASTUU

Nuorisotyö ja -politiikka kuuluvat kunnan tehtäviin. Toteuttaessaan 2 §:n tavoitteita ja lähtökohtia kunnan tulee paikalliset olosuhteet huomioon ottaen luoda edellytyksiä nuorisotyölle ja -toiminnalle järjestämällä nuorille suunnattuja palveluja ja tiloja sekä tukemalla nuorten kansalaistointaa.

Kunnan tulee 1 momentissa tarkoitettua tehtävää hoitaessaan olla tarpeen mukaan yhteistyössä muiden nuorille palveluja tuottavien viranomais-
ten sekä nuorten, heidän
perheidensä, nuorisolan
järjestöjen, seurakuntien ja
muiden nuorisotyötä teke-
vien tahojen kanssa.

9 §

Monialainen yhteistyö

Paikallisten viranomaisten monialaisen yhteistyön yleistä suunnittelua ja toimeenpanon kehittämistä varten kunnassa on oltava ohjaus- ja palveluverkosto tai muu vastaava yhteistyöryhmä, jonka kohderyhmänä ovat kaikki kunnassa asuvat nuoret. Verkoston tai muun yhteistyöryhmän tulee toimia vuorovaikutuksessa nuorisolan järjestöjen, seurakuntien ja muiden nuorten palveluja tuottavien yhteisöjen kanssa. Kahdella tai useammalla kunnalla voi olla yhteinen verkosto. Verkosto ei käsittele yksittäistä nuorta koskevia asioita.

Verkoston tai muun vastaavan yhteistyöryhmän tehtävänä on:

- 1) koota tietoja nuorten kasvu- ja elinolosta sekä arvioida niiden pohjalta nuorten tilannetta paikallisen päätöksenteon ja suunnitelmien tueksi;
- 2) edistää nuorille suunnattujen palvelujen yhteensovittamista, yhteisiä menettelytapoja nuoren palveluihin ohjaamisessa sekä tiedonvaihdon sujuvuutta;
- 3) edistää yhteistyötä nuorisotoiminnan toteutumiseksi.

10 §

Etsivä nuorisotyö

Etsivän nuorisotyön tehtävänä on tavoittaa tuen tarpeessa oleva nuori ja auttaa häntä sellaisten palvelujen ja muun tuen piiriin, joilla edistetään hänen kasvuaan, itsenäistymistään, osallisuuttaan yhteiskuntaan ja muuta elämänhallintaansa sekä pääsyään koulutukseen ja työmarkkinoille. Etsivä nuorisotyö perustuu nuoren vapaaehtoisuuteen ja nuoren kanssa tehtävään yhteistyöhön.

Kun kunta järjestää etsivää nuorisotyötä, sen tulee nimetä etsivän nuorisotyön toimeenpanosta vastaava kunnan viranhaltija tai kuntaan työsopimussuhteessa oleva henkilö. Etsivällä nuorisotyöntekijällä on oltava riittävä koulutus ja kokemus nuorten kanssa tehtävästä työstä. Etsivää nuorisotyötä voivat järjestää kunta tai useat kunnat yhdessä. Kunta voi järjestää etsivää nuorisotyötä hankkimalla palveluja myös nuorten palveluja tuottavalta yhteisöltä, jolloin kunta vastaa siitä, että sen hankkimat palvelut järjestetään tämän lain mukaisesti. Etsivä nuorisotyö aloitetaan ensisijaisesti perustuen nuoren itsensä antamiin tietoihin ja hänen omaan arvioonsa tuen tarpeesta. Etsivä nuorisotyö voidaan aloittaa myös muiden viranomaisten luovuttamien tietojen perusteella.

24 §

Nuorten osallistuminen, vaikuttaminen ja kuuleminen

Nuorten mahdollisuudesta osallistua ja vaikuttaa nuorisovaltuustossa tai vastaavassa nuorten vaikuttajaryhmässä säädetään kuntalain (410/2015) 26 §:ssä.

Sen lisäksi, mitä tässä laissa tai muualla laissa säädetään, kunnan ja valtion viranomaisen tulee tarjota ja järjestää nuorille mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa paikallista, alueellista ja valtakunnallista nuorisotyötä ja -politiikkaa koskevien asioiden käsittelyyn tai heitä tulee muutoin kuulla mainituissa asioissa. Lisäksi nuoria on kuultava heitä koskevista asioista.

MITÄ ME TEEMME?

Liikunta- ja nuorisopalvelut muodostavat vapaa-aikapalvelujen tulosalueen.

Liikuntapalvelut luovat mahdollisuuksia liikunnan harrastamiseen järjestäen soveltavaa liikuntaa, uimakoulutoimintaa, tukien eri toimijoita avustuksin. Teemme yhteistyötä paikallisten seurojen, yritysten, yhdistysten ja muiden toimijoiden kanssa. Verkostomme ulottuu maakunnalliselle ja valtakunnalliselle tasolle (Pokali, hyvinvointialue, lähikunnat, valtakunnalliset nuorisokeskukset). Seniorikorttein tuemme yli 65-vuotiaiden liikuntatoimintaa. Kuntalaiskortilla tuemme kylpyläkäyntejä. Kuntouttavaa päivätoimintaa kaupunki ostaa Nurmeskodilta, kotonaan asuville ikäihmiselle. Kaupunki ostaa soveltavan liikunnan palvelut paikallisesta liikuntatoimijalta.

Nuorisopalvelut luovat mahdollisuuksia nuorten osallisuudelle ja harrastustoiminnalle, työpajatoiminnalle sekä etsivätoiminnalle. Tuemme nuorten harrastustoimintaa jakamalla juniorikortteja. Nuorten kesätyösetelillä autamme nuoria saamaan ensimmäisen työpaikan ja nuorten yrityssetelillä tuemme yhdessä Pielisen 4H-yhdistyksen kanssa perustamaan ensimmäisen oman yrityksen. Kaupunki ostaa nuorisopalvelut (nuokkari, työpaja, etsivätyö) Nuoriso- ja matkailukeskus Hyvärilältä. Nuorisotoiminta tekee tiivistä yhteistyötä mm. Karelia ammattikorkeakoulun, Mieli ry:n, Ankuri-toiminnan, aluehallintoviraston, maakuntaliiton, puolustusvoimien sekä paikallisten toimijoiden kuten kulttuuripalvelujen ja MLL:n kanssa.

MISSÄ TOIMIMME?

Toimimme kaupungin omistamissa tiloissa (koulujen salit, liikuntahalli Pielisareena, Jäähalli, Nurmes-talo, Valtimotalo ja Kuntalaisten Talo) ja yritysten ja yhteisöjen tiloissa (Nurmeskoti, Kirkkotie 18, Ortodoksinen seurakuntasali, Spa Bomban kylpylä), sekä ulkoliikunta- paikoilla.

Nuorisotoimintaa järjestetään pääosin Nuorisokeskus Hyvärilässä ja Nuorten kulmalla sekä Kuntalaisten Talon nuorisotilassa.

Erityisenä painopistealueena liikuntapalveluissa on monikäyttöiset, mahdollisimman esteettömät, helposti saavutettavissa olevat liikuntapalvelut ja liikuntapaikat.

Nuorisotoiminnassa painopisteenä on moninaisuuden ja erilaisuuden tukeminen, tasaverstaisten toimintamahdollisuuksien lisääminen, osallisuuden ja nuoren yksilöllisen kasvun tukeminen.

Toimenpideohjelman laadinnasta ja seurannasta vastaa vapaa-aikapalvelujen tulosaluepäällikkö.

TOIMENPITEET 2022-2025

2023

1/2023

- Vapaa-aikapalvelujen toimenpideohjelman valmistuu
- Yhteistyö ja toiminnan vahvistaminen hyvinvointi-alueen kanssa
- Yhteistyön vahvistaminen liikuntaseurojen ja Pokalin kanssa
- Nuorten monialaisen ohjaus- ja palveluverkoston ja nuorisotiimin toiminnan edistäminen
- Kouluterveyskyselyn tulosten hyödyntäminen

2/2023

- Reittihankkeen 1. vaiheen loppuun saattaminen
- Kaupungin liikuntapaikkojen ja -palvelujen esteettömyys selvitys
- Frisbeegolf radan laajennus Hyvärilässä, Valtimon Frisbeegolf radan korjaaminen
- Kirkkokadun koulun pihan toiminnallisuuden parantaminen
- Pulkkamäki Bomban matkailualueelle
- Lasten soveltavan liikunnan ryhmä Kirkkokadun ja Valtimon kouluille
- Nuorisovaltuuston vaalit

2024

1/2024

- Skeittipuiston toteutus ja nuorten kuuleminen suunnittelun yhteydessä
- Reittihankkeen jatko-suunnitelma
- esteettömän liikuntapaikan suunnittelu taajama-alueelle
- uuden nuorisovaltuuston toiminnan järjestäminen ja tukeminen

2/2024

- Harrastamisen Suomen mallin valmistelu koulujen, nuorisotoimen ja yhdistysten kanssa

2025

1/2025

- Liikuntatutkimus kuntalaisten liikunta-aktiivisuudesta

2/2025

- Laaditaan yhteenveto toimenpideohjelman toteutumisesta.

